لەکوێی خۆشبەختی و ئاسوودەی داین.. رەسووڵ بەختیار

خۆشبەختی، خۆشگوزەرانی، ئاسوودەیی، چەندین وشەی دیکە، لەزۆر بەی وتار و لێدوانەکان دووبارە دەکرێنەوە، باس دەکرێ، چۆن بتواندرێ، تاکی کۆمەڵگە و خودی کۆمەڵگە دەکرێ خۆشبەخت و ئاسوودە بن، وەک دوورکەوتنەوە لەوتار و باسە دووبارە، بەو واتایەی دەکرێ، لەهەر دانیشتنێکدا گوێگری باسە بابەتییەکان بین، نەوەک تەنیا بە مەبەستی خۆدەرهێنان و بەرژەوەندی تاکە کەسێک ئەو چەند ساتە لەوێدا بین، کێشەکە لەوەدایە، هەمووی بە بەژن و باڵای خۆیدا دەڵێ، وەک دەبینن، نێوەی شار بۆتە چێشتخانە، بەشێکە زۆر لەو نیوەی ماوە بۆتە دەرمانخانە و نەخۆشخانە، ئەو بەشەی ماوە بێکار لەچایخانەکانن شیکار بۆ شەڕی ئەمریکا و ئێران و ئیسرائیل و وڵاتانی کەنداو دەکەن، ئەمانە لەکوێی ئاسووەیی دایە، یان لەراگەیاندنەکان بڵاو دەکرێتەوە، لەوەی خەڵکی گوندێکی یەکێک لەدەڤەرەکان لەسەدا حەفتای گەنجەکانیان توانیوویانە ماستەر و دوکتۆرا بەدەست بێنن، ئەوەی سەیرە کاکی پێشکەشکار بەمێشکی دانەهات پرسیار ئەوەی لێ بکات، بهو هەموو بڕوانامە بەرزانەتان ئایا توانداراوە تەنیا خزمەتی گوندەکەی خۆتان بکەن؟ ئەمە لەکوێی خۆشبەختی و ئاسوودەییە بۆ کۆمەڵگە، بەڵێ ئەو توانیوویەتی بەهەر جۆرێک بێ، بڕوانامەیەکی بەرز بەدەست بێنێ، لەوەش سەیرتر لەوڵاتێک بڕوانامەیەکی بەدەستهناوە، ئەگەر لەناوەوەی وڵاتیش بێت، ئەمە نهنێنییەکی تیادایە، گرنگ نییە، با هەمووان ببنە خاوەن بڕوانامە، بەڵام چۆن دەتوانین بەو بڕوانامەیە خۆشگوزانی بۆ دەڤەرەکەت بێنیت، یان تەنیا مووچەکەت زیادیکردووە.

ئەم دوو خاڵەی باسمان کرد، تەنیا نموونەیەکە بۆ چێشتخانە و دەرمانخانە و بڕوانامە، هەمووان بەقسەکردن و وتارەکانمان باس لەپێشکەوتن و خۆشگوزەرانی دەکەین، کاتێکیش کارەکە دەبێتە جددی، خۆیان لەبابەتە بنەڕەتییەکە دەدزنەوە، خەریکی خاڵە لاوەکییەکان دەبن، باسە بنەڕەتییەکە لەبیر دەکرێ..

ئێستا لەنێو هەموو باس و خواسەکان، زیاتر چەخت لەبەلاڕێبردنی بابەتە بنەڕەتییەکە دەکرێتەوە، ئەگەر بتەوێ بچیتەوە سەر بابەتە بنەڕەتییەکەش، بۆ ئەوەی خۆشگوزەرانی بۆ وڵات بهێنیت، ئەوا تۆمەتبارت دەکەن لەوەی تۆ بۆچوونی لایەنێک دەخەیتە روو، لەو کاتە یان دەبێ بێدەنگ بیت، یاخود ئەو شوێنە جێبهێڵیت، یان ئەوەتا

بەتوندی وەڵام بدەیتەوە، ئەوە خەتای ئەوانە نییە، بەڵکو خەتای راگەیاندنەکان وا خەڵکیان گۆشکردووە.

رەسووڵ بەختیار

بەڕاست قۆناغی ئەنفالی چوار بێ زیان بوو؟.. عەلی مەحمود محەمەد

وەڵامێك بۆ دوو چاوپێكەوتنی بەڕێزان كاك نەوشیروان مستەفا و كاك رابەری سەید برایم

كاك سەلام عەلی لە 6 بەرگی نیشتمانی گوڵە گەنمەكان تایبەت بە ئەنفال□دا كۆی دیدارو چاوپێكەوتنەكانی لە گەڵ قوربانیان و پێشمەرگەو جاش و پارتیزانەكان و تەنانەت پێشمەرگە پزیشكەكان بلاو كردۆتەوە, دیدارەكانی بە ئامانەتەوە وەك خۆی چیوتراو□ ب□□او كردۆتەوە, لە ئەو بەرگەی تایبەتە بە وتەی پێشمەرگە چەند سەرنجێكم هەبوو لەسەر دوو دیداریان كە لە گەڵ كۆچكردوو كاك نەوشیروان مستەفا و بەڕێز كاك رابەری سەید برایم ئەنجامی داوە, هەردوو سەرنجەكەش تایبەتن بە وتەكانیان لەسەر ئەنفالكراوانی قۆناغی ئەنفالی چوارەم, خۆزگەم زووتر كاك سەلام ئەم زنجیرە كتێبەی ب□□او بكردایەتەوە تا بەشداربووانی چاوپێكەوتنەكانی ئەم بەشەو بەشەكانی دیكە لە ژیاندا بوونایە و وتەكانی خۆیان ببینیایە.

ئەم شەش بەرگە بە تایبەت دوو بەشی قوربانییەكان (ژنان و پیاوان) دوو پەرتووكی زۆر گرنگن, بە تایبەتیش كاك سەلام ن□ویستووە دەستكاری ناوەڕۆكی دیدارەكان بە ئیشتیهای بیركردنەوەی خۆی بكات و دەقەكانی وەك خۆی ب□□او كردۆتەوە, لە دیداردا دەستكاری دەق لە رووی ناوەڕۆك و داڕشتنەوە بەرهم□كە دەكوژێت.

هەردوو بەڕێز كاك نەوشیروان مستەفا و كاك رابەری سەید برایم لە دیدارەكانیان باس لەوە دەكەن لە پرۆسەی بەدناوی ئەنفالدا, سنووری ناوچەی قۆناغی ئەنفالی چوار لەو پرۆسەیە هاووڵاتیانی بێ زیان دەرچوون, ك□ وتەكانیانم خوێندمەوە سەرم سوڕما, چەند جارێك پێیدا

چوومەوە, باوەڕم بە چاوەکانم ناکرد کە وا وترابێت, نازانم ئەم بەڕێزانە ئەم زانیاریانەیان لە کوێوە هێناوە, بە تایبەت بە کەسێکی وەك کاك رابەری سەید برایم کە سەرتیپی ناوچەیەك بووە خاوەند گوندی وەك جەلەمەرد و گەپتەپەو دەیان گوندی رەشپەشی وەك ئەوانە, خودی خۆشی خەڵکی ئەو ناوچەیەیە, ئیتر نازانم چۆن توانیویەتی لەدوانی وا بدات, لەدوانی ئاوا ئازایەتی بە پایانی دەوڵەت, چونکە بەرەو رووی روووبارێك خوێن دەبێتەوە, لە کۆتاشدا هەر بەرەو رووی راستییەکان دەبێتەوە, دەبوایا بیزانیایە ئەو شایەدییەی ئەو داوەتی 100% ناراستە, رۆژێك هەر بەناو دەکرێتەوە کەسانێك لەی راست دەبنەوە, کە عەودالەی دەرخستنی راستییەکان دەبن, هەرچەندە زانیاری ناڕاست پێتی کورتە, زوو ئاشکرا دەبێت, خودی پرسەی چاوپێکەوتنی مێژوویی شایەدی دانە لەسەر راستییەکان, ئاخۆ دەکرێت لە داهاتوودا کاك رابەر بە شایەد لەسەر رووداوەکان وتەی لێ وەربگرترێت؟, بە متمانەمان ناکات بەرامبەر هەموو سەرگوزشتەو گێڕانەوەکانی؟ .

ئەوان چییان وتووە؟

فەرموون دەقی لەدووانەکانی کاك نەوشیروان مستەفا و کاك رابەری سەید برایم کە بە کاك سەلام عەلییان داوە وەك خۆی دەخەمە روو بۆتان, کاك نەوشیروان مستەفا دەڵێت: ….. لە قۆناغی دووەمی ئەنفالدا زیانی گیانی زۆرمان بەرکەوت, لە قۆناغەکانیتردا یەعنی لە ئەنفالەکانی دەشتی کەرکوك و لە مەنتقەی خۆشناوەتی و ئەوانە پێشتر ئاگاداری خەڵکمان کردبووەوە, هەندێك لەوانە چوونە ناو شارەوە, خۆیان شاردەوەو هەندێکیتریان چوون بۆ ئێران. لە ئێران نیشتەجێمانکردن و جێگەمانکردنەوە, یەعنی تەنیا ناوچەیەك زەرەری زۆر گەورەی بینی ئەو ناوچەیە بوو کە ناوچەی گەرمیان ل20.
لە بەشێکی دیکەی چاوپێکەوتنەکەی هەمان بۆچوون دووبارە دەکاتەوەو دەڵێت: مەنتیقەی خۆشناوەتی هەموومان دەربازکرد, هی مەنتقەی دەشتی کەرکوك هەموویمان دەربازکرد, یەعنی کەسێك نەبووە بمێنێتەوە مەگەر کەسێك خۆی ویستبێتی, پێشمەرگەش هەندە نەبێت خۆیان لە گەڵمان نەمانەوە پێیانوابوو ئەگەر تەسلیمببنەوە باشترە, تەسلیمبوونەوەو کوشتنیان, ئەوانیش ئەگەر لە گەڵماندا بهاتایان رزگاریاندەبوو,…. ل32.
هەرچەندە ناوچەی خۆشناوەتیش زیانیان هەبوو لە ئەنفالدا بەڵەی سەرو یەکێکە لە نموونەکان لە پاڵ زیانی کیمیابارانەکان, ئەوانیش بە موتڵەقی هەموو رزگاریان نەبوو, وەلێ لە هەموو قۆناغەکانی ئەنفال

زیانی ئەم ناوچەیە کەمتر بوو، ئەویش بەهۆی بەرگری پێشمەرگەوە نەك رزگارکردنیان.
کاك رابەری سەید برایم، لە کاتی پرسەی بەدناوی ئەنفال سەر تیپی 25ی خاڵخاڵان بوو، کە تیپەکە ئەو سنووری چالاکییەکەی چەقی ئەم ناوچەیە بوو دەڵێت: من بەرپرسیارم لەو قۆناغەی ئەنفال کە تیایدا بووم، لە ئەنفالی یەك خەڵك زوو ناوچەکەیان چۆڵکرد و دەرچوون، بەڵام بەهۆی سەرماو ئەوانەوە بەشێك لە خەڵك لە سەرمان مردن، لە ژن و منداڵ و پیر و پەککەوتە، لە ئەنفالی چوار کە تیایدا بەشدار بووم ، پێش شالاوەکە خەڵك ناوچەکانیان چۆڵکرد، بۆ نموونە جاشەکان هەواڵیان بە کەسوکاریان ناردبوو کە دەرچن لە ناوچەکە و وەزعەکە وایە، بەڵام بە ئەنفالی دوو و سێ، من بەرپرسیار نیم، ڕەنگە ڕێگە لە خەڵك گیرابێت کە نەڕوات بەڵام ئەوە نەبووە سیاسەتی یەکێتی و بەرنامەی یەکێتی نەبووە بە گشتی، ئەگەر لە ئەرشیفی برووسکەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان لە ساڵی 1987 تا 1988 تەماشا بکەی، کاك نەوشیروان برووسکەی هەیە بە چەند خاڵێك دەڵێت خەڵك ئازادە بڕوات و خۆتان وا ڕێك بخەن، وا بەرگریبکەن، بەڵگەشمان هەیە، کە لە چ ڕۆژ و ژ مێژوویەك ئەو برووسکەی لێداوە و ئەو کاتە کاك نەوشیروان لە ناوەوەی وڵات بوو سەرپەرشتی ینك ی دەکرد، بەڕێز مام جەلال لە دەرەوە بوو... ل 280.

ئەم وەڵامانە ڕاستن؟

دیارە لە ئەنفالی یەکیشدا پەڕەز تەواو پاك نییە، زیاتر لە چوار سەد کەس ئەنفالکران لەوانە هاوولاتیانی گوندەکانی سەدەر و سەرمەرد و ....، بەشێکیش لە هاوولاتیانی گوندەکانی سنورەکە، بەهۆی خراپی گوزەرانیانەوە لە ئێران گەڕانەوە، دووای گەڕانەوەیان لە ئێران ئەنفالکران.
ئەگەر بەڕێزی بەرپرسە لە قۆاغی ئەنفالی چوار، ئایا ئەستاش بە پراتیك بەرپرسیارێتییەکە هەر قبوڵە دەکات وەك ئەوەی ئەوسا وتوویەتی؟ ، فەرموو با لەکۆڵینەوەو بەدوادا چوون بەسەر پەرشتی لەژنەیەکی بەلایەن و پسپۆر لە کەسوکاری قوربانیان و نووسەران و لەکۆڵەرانی ئەنفال و دادوەری دەست بەکار بن بۆ لەکۆڵینەوە لەو لەدووانە بکات، لە دووایدا بەرپرسیارێتی رووحی ئەو هەزاران کەسە بکە لە ناوچەکەت ئەنفالکران، کە بە وتەی بەڕێزت هەرنین و بوونیان نییە و دەبێت ئەوانەی ئەمە دەڵێین ئەنفالکراون لە ژیاندا بن، مرۆڤ کە چووە ناو ساڵەوە هەقیەتی دان بە راستییەکان بنێت و ئازایەتی داوای لێبوورن کردنی هەبێت و بەرپرسیارێتی هەڵەکانی

رابردووی خۆی بگرێتە ئەستۆ, بەڵێ من لێرەوە بانگەوازت دەکەم لەسەر ئەم لەدووانە داوای لەبوردن لە کەسوکاری قوربانیانی قەڵاسەوکە, شێخ بزێنی سەرو و خواروو , دەشتی کۆیە و شوان و سەرخاسە بکە, چونکە نکۆڵیکردن تاوانە.
ئاخر تیپەکەی بەڕێزت بۆ شایەدی خۆم تا بەیانی ڕۆژی 1988-5-4 ڕێگەتان لە خەڵك دەگرت خۆیان رزگار بکەن, دوایی وەك هەڵۆم چوون بۆ ئاسمانا, هەموو دەروازەکانتان داخست, کەڵەکتان دایە ئاوا, خەڵکتان لە شارەوە بە زۆر گەڕاندەوە بۆ ناوچە قەدەغەکراوەکان و دوواتر ئەنفال کران...... . چۆن وێراتان ئەم لەدووانە بدەن؟, لە رووحیانەتی هەموو ئەو مرۆڤانە نەترسان کە خرانە ژێر لمەوە, راستە لە کاتی چاوپێکەوتنەکە کەست لە دیار نەبووە وەلامت بداتەوە, ئەدی ئەستا کە نووسراوەتەوە خراوەتە سەر کاغەز چی دەفەرموون, هەر بەردەوامن لەسەر هەمان بۆچوون؟, لە کاتێك وەك خۆت دەڵێیت بەرپرسی لە ناوچەکەت, شاردنەوەی راستییەکان تەنها بۆ ئەوەیە نەکەونە بەر بەرپرسیارێتی, ئایا دەزانی ڕێگا گرتن لە خەڵك لە کاتی جەنگدا بە پێی بنەماکانی دادگا نێودەوڵەتییەکان دەچێتە چوارچێوەی تاوانی جەنگەوە؟, دەزانی ئەم تاوانە چییە و لە کوێی تاوانەکانە؟.
بەڵێ ئەوە نەك خەڵکتان بە سەلامەتی رزگار نەکرد وەك ئیدعا دەکەیت, بەڵکو خەڵکتان وەك بارمتە دایە دەست جەلادانەوە, ئەوەی کردتان تاوانی مەزن بوو, مێژوو لەتان خۆش نابێت, نکۆڵی کردن لە بوونی تاوانەکەو ئەنفالکردنی نزیك 5000 کەسی نەگەڕاوە هەزارانی گەڕاوە بۆ خۆی تاوانەکە, ئەگەر ناوچەکەی تۆ ئەنفالکراوی نییە ئەدی 182000 ەکە, ئەم ژمارە زەبلاحە بۆ چی پێ دەکەیتەوە؟.

ژمارەکە چەندە؟

کاك مەلا شاخی کە کادیری یەکێتی نیشتمانی کوردستان بووە لە سەروبەندی تاوانی جینۆسایدی ئەنفال و هاوەڵەی خۆتانە, لە پەرتووکە ناوداریەکەی بە ناوی ئەنفالی خاڵخاڵان لە ل 290 دا ژمارەی ئەنفالکراوە نەگەڕاوەکانی ئەم سنوورەی کە تۆ دەڵێی بە سەلامەتی رزگارمان کردوون بۆ 4228 کەس دیاریکردووە, 2895یان نێرن و 1333 کەسیان مێینەن, بە تێبینی نووسەر ئەوەی کە ئەم ئامارە فیرارەکان (سەربازی هەڵاتوو) و گەڕاوەکان (ئەو ئەنفالکراوانەی لە دووبز و نگرە سەلمان گەڕاونەتەوە) ناگرێتەوە, بە تێبینی منیش زۆری دیکەش هەن .
بەڵێ دووای گەرمیان واتە ئەنفالی سێیەم, دەشتاییەکانی کەرکووك و ناوچەی قۆناغی ئەنفالی چوارە دووەم زیانلێکەوتەی قۆناغەکانی

ئەنفالن وەك ژمارەی قوربانیانی گۆڕە بە كۆمەڵەكان, بەڵام لە رووی كەی ژمارەی ئەنفالكراوانەوە سێیەم ناوچەیە دووای ئەنفالی سێ و نێیەم دووا قۆناغی ئەنفال (بادینان), ((بە پێی بەڵگەنامەكانی سوپــای عێراقــی, لە ئەنفــالی بادینانــدا 13 هەزار و 553 كەس دەستگیركران)).
هیوادارم دووای ئەم وەڵامە كاك رابەر بەرپرسیارییەتی ئەنفالكردنی هاوولاتیانی ناوچەكەی بگرێتە ئەستۆ و داوای لێبوردن لە هاوولاتیانی سـنورەكە بە گشتـی و كەسوكـاری قوربانیـان بە تـایبەتی بكـات و راستییەكان وەك خۆی بڵاو بكاتەوە ئەو ناوانە ئاشكرا بكات كە هۆكار بوون لە ئەنفالكردنی نزیك 10000 هاولاتی ناوچەكە, رێگریان كرد, خەڵكیان لە شارەكانەوە گەڕاندەوە, كۆمەڵكیان دایە ئاوا .

سەرچاوەكان:

1- نیشتمانی گۆڕە گەنمەكان , سەلام عەلی, چاپی یەكەم 2024

كردەوەهاتی ئەنفال لە زاری پێشمەرگەوە.

https://www.kurdipedia.org/?q=20260331153834682032&lng=1

2-

https://www.kurdipedia.org/default.aspx?lng=1&q=2012061016514969937

كتێـــب\ ئۆكرانیـــاو رووســـیا.. فوئاد سدیق

١٠٠٠ ساڵ شەڕكردن و ونبوونی شوناس

بۆ خوێندنەوەی ئەم كتێبە كلیكی ئێرە بكەن..

FuadSdiq_1000Download

پێتەک، تۆڵەی مێژوویەکی قێزەون دەکاتەوە!.. ڕەنگین مەلا سەمەد

کاتێک ئازارەکان لە قووڵایی بیابان درووستبوون، جەلادێک خوێنی ئەپرژاندە برینەکانیان، بە هاوار و نووزەو ئاهەکان، قەڵایەک دەهاتە لەرزین، ویژدانەکان ڕائەچڵەکین، بیابان وشکیی خۆی بە خوێنی بێتاوانان ئاو دەدا و تینوێتی خۆی پێ ئەشکان.

نوگرە سەلمان، زیندانییەک هاوشێوەی دۆزەخ، چەند دیوارێک کە هاواریان کپ ئەکرد و، بە جیاکردنەوەی ڕۆح لە جەستە زریکەیان ئەگەیاندە کەشکەلانی فەلەک، وشک و بێدەنگ، بەڵام ترسێنەر و تەمومژاوی.

سێ دەیە لە برسیکردن و ئەشکەنجەدانی جەستەیی و دەروونی و تاوانی دەستدرێژیکردن و گەرما و چەوساندنەوە، نەیتوانی مێژوویەکی تاڵ بەبیر نەخاتەوە و تاوانە قێزەونەکان پەردەپۆش بکات، نەیتوانی دڕندەیەک بە دادگا نەناسێنێت و گەلێک بە شکۆ و ناسنامەوە بسڕێتەوە.

سزادانی عەجاج یاخود جەلادە دڕندە و بێبەزەییەکەی نوگرە سەلمان، بووە خاڵێکی یاسایی دادپەروەر لە بەردەم تاریکترین دەسیسەی جینۆساید، تاوانی تاوانبارێک، بووە هۆی بەرزکردنەوەی شکۆ و سەروەریی و خۆڕاگریی گەلێک، کە بارتەقای ئاسمان و زەمین بریندار کراوە و چەوسێندراوەتەوە.

شایەتحاڵ و بەڵگە و ئاسەوارەکان بوونە ڕەشەبایەکی بەهێز و تەزی سەر تاوانە نیشتووەکانیان ڕامەڵی و ڕاپێچی بەردەم دادگا و یاسایان کرد.

عەجاج دەیویست لەژێر ڕووخسارێکی شاراوەوە هاوشێوەی پیرە پیاوێکی بەوەی ژیان بکات و کۆتایی تەمەنی بە خێر بێ، بێئاگا لەوەی تیشکی ڕاستیی و زیندوویی خاکێک، چاودێریی کەکەوتنیان دەکرد و لێنەگەڕان تا ڕاستییان نەسەلماند و، حاشیان لە زاری سێ نەکرد.

ئیدی ئەو تارماییەی ساڵانێک نەدەبینرا، ڕاوکرا.

ڕۆحە كوژراوەكانی بیابان ئاسوودە بوون.
ئیدی پەتی سەدارەدان بیری فاشیزمی عەجاجی ستەمكار بۆ ئەبەد دەكاتە گۆڕەوە و، لەسەر كەلەكەشی، پەڕەیەكی ڕەش لە مێژوو بۆ لەعنەت كردن جێدەهێڵێ.

ڕەنگین مەلا سەمەد
نووسەر و ڕۆژنامەنووس

[وتارەكە بە دەنگی..]

زیرەك بناغەی دانا، زەكەریا تەواوی كرد، سیاسییەكانیش وێرانیان كرد.. نووسینی هێمن عەلی

زیرەك و زەكەریا؛ دوو كۆڵەكەی ڕۆحی كورد

حەسەن زیرەك لە سەدەی ڕابردوودا تەنها گۆرانی نەوت، بەڵكو ئەو بناغە و دیوارە پتەوانەی داكوتا كە میۆزیكی كوردی لەسەر ڕاوەستاوە. ئەو بەو دەنگە ڕەسەنەكەی، جەستەی میۆزیكی كوردی دروست كرد و بووە گەنجینەیەك بۆ هەموو نەوەكانی دوای خۆی. ئەو دیوارە پێڕایینەی زیرەك دروستی كرد، لە تێكەڵبوونی دەنگی لەگەڵ سروشت و ڕەسەنایەتیی كوردەواریدا دەردەكەوێت. كاتێك لە گۆرانیی “كەتانە”دا بەوپەڕی سادەیی و جوانییەوە نیشتمان دەكاتە ئاواز و دەڵێت:

“چەند بڵێم زیاتر جوانی، كیژی كوردستانی
…بەفری كەلیخانە بیللا زۆر جوانە
وەی وەنەوشەی كوێستانە بەه بەه كەتانە”

ئەم سادەییە پڕ لە سۆزە، ڕێك ئەو بناغەیەیە كە نەتەوەیەك ڕۆحی

خۆی تێدا دەدۆزێتەوە. کاتێک باس لە قۆناغی دوای زیرەک دەکەین، زەکەریا عەبدوڵڵا وەک تەواوکەری ئەو بینایە دەردەکەوێت. ئەگەر زیرەک بناغە و دیوارەکان بێت، زەکەریا ئەو سەقفە بوو کە ماڵەکەی تەواو کرد. ئەو توانی تینوێتی مۆزیکی کوردی بشکێنێت و ڕەهەندێکی جیهانی و مۆدێرن بدات بە ئاوازی کوردی بەبێ ئەوەی ڕەسەنایەتییەکەی بکوژێت.

هاوارەکەی جەگەرخوێن و داگیرکەری ناوخۆ

کاتێک باس لە ڕۆحی نەتەوەیی و ئازاری گەل دەکەین، یەکسەر شاکارە مێژووییەکەی شاعیری گەورە جەگەرخوێن و دەنگی حەماسیی شڤان پەروەر لە سروودی «کێنە ئەم»دا دێتەوە یادمان، کاتێک بە دەنگێکی زوڵاڵەوە دەیگوت:

“بە هاوار و بە گریان، دوژمن ناچێتە دەر لە کوردستان… تەنیا بە تیر و تفەنگ و ڕم، دوژمن ژ خاکا مە دە دەر!”

لەو سەردەمەدا هاوکێشەکە ڕوون بوو؛ دوژمن عەرەب و فارس و تورک بوون. گەلی کورد دەیزانی ڕووی تفەنگەکانی لە کێ بکات. بەڵام ئەمڕۆ تراژیدیاکە گۆڕاوە! ئەگەر جەگەرخوێن ئەمڕۆ لە ژیاندا بوایە، بێگومان دێڕەکانی دەگۆڕی و ئەو شیعرە بەناوبانگەی بۆ «دوژمنی ناوخۆ و حیزبەکان» دەنووسی. جاران داگیرکەری بێگانە خاکی داگیر دەکرد، بەڵام ئەمڕۆ دەسەڵاتدارانی ناوخۆ بوونەتە مۆتەکە بەسەر سنگی نیشتمانەوە. ئەوان قوت و ئایندەی گەنجانیان پاوان کردووە و بە هیچ پاڕانەوە و ڕەخنەیەکیش دەستبەرداری کورسییەکانیان نابن و «ناچنە دەر».

لە خۆڵەمێشی براکوژییەوە، هیوایەک هەڵدەستێت بە ناوی زەکەریا

دەرکەوتنی زەکەریا تەنیا ڕووداوێکی هونەری نەبوو، بەڵکو فریادڕەسییەکی دەروونیش بوو بۆ گەلێکی ماندوو. زەکەریا لە تاریکترین قۆناغی مێژووماندا دەرکەوت؛ سەردەمی تاڵی شەڕی ناوخۆ. ئەو کاتەی حیزبەکان بۆ بەرژەوەندیی خۆیان، برایان دەکردە گژ برایدا و بێئومێدی باڵی بەسەر هەموو ماڵێکدا کێشابوو. لە ناو ئەو دوکەڵ و خوێنەدا، کاتێک زەکەریا بە سۆزەوە دەیگوت:

“تۆ هاتی ئەی نازەنینم لە دوای چی، زۆر درەنگ بوو… هاتی بەسەر شەمعی کوژاوە و عومرێکی لەدەست دەرچوو.”

ئەمە تەنیا گۆرانییەکی ئەڤینداری نەبوو، بەڵکو وەسفێکی تراژیدی و قووڵ بوو بۆ ئەو «عومرە لەدەستچووە»ی نەتەوەیەک کە لە گێژاوی ململانێی حیزبایەتیدا سووتا و بووە قوربانی.

وانەی زەکەریا بۆ سەرکردەکان: سەرکردەی ڕاستەقینە داهاتوو دروستدەکات

ئەفسانەکان دووبارە نابنەوە. کاتێک هونەرمەندێک دەزانێت کەی دەڕوات، ئەوە خۆی لە خۆیدا گەورەترین داهێنانە. زەکەریا کاتێک بینی لە لوتکەدایە، زۆر بەشکۆوە وازی هێنا و چۆڵکردنی ستەیجی هەڵبژارد، نەک بە پیری لەسەر شاشەکان بمێنێتەوە تا ئەو کاتەی خەڵک لێی بێزار دەبن. ئەو، حورمەتی بۆ خۆی و هونەرەکەی و گوێگرەکانی پاراست.

لێرەدا پرسیارە گەورەکە دروست دەبێت: بۆچی سەرکردەی حیزبەکانی کورد ناتوانن وەک زەکەریا ماڵئاواییەکی بەشکۆ بکەن؟

• ئالوودەبوون بە دەسەڵات: زەکەریا پشتی بە توانای خۆی بەستبوو، بۆیە نەترسا لە جێهێشتنی گۆڕەپانەکە. بەڵام سیاسییەکانی ئێمە تەنیا لە سێبەری کورسییەکانیاندا گەورە دیارن. ئەوان لەوە تۆقیون بە لەدەستدانی دەسەڵات، قەبارەی ڕاستەقینەیان دەربکەوێت و بکەونە بەر لێپرسینەوەی گەل.

• کاسەلێسەکان و سوودمەندان: ئەو بازنە تەسکەی کە دەوری سەرکردەیان تەنیوە، تەواوی بەرژەوەندییەکانیان بە مانەوەی ئەو لەسەر کورسییەکەیەوە گرێ دراوە. ئەوان بەردەوام ئەو درۆیە بە گوێیدا دەچرپێنن کە «بێ بوونی تۆ، هەموو شتێک دادەڕمێت». بەمەش کارێکی وای تێدەکەن، لە ناخەوە باوەڕ بەو وەهمە بکات کە مانەوەی لە دەسەڵاتدا زەروورەتێکی حەتمییە.

جەگەرخوێن ئەمڕۆ چی دەگوت؟

ئەمڕۆ مۆسیقای کوردی لە نێوان ئەو دوو ئەفسانەیەدا ماوەتەوە؛ زیرەک بناغەکەی دانا و زەکەریا سەقفەکەی تەواو کرد، پاشانیش بە حورمەتەوە دەرگاکەی داخست و ڕۆیشت. بەڵام لە بەرامبەردا، شانەی سیاسیی کوردستان پڕ بووە لە کارەکتەری بەسەرچوو، کە نە دەزانن کەی بڕۆن و نە شەرم لە مێژووش دەکەن.

ئەگەر دوێنێ هاواری «کێنە ئەم» بۆ دەرپەڕاندنی داگیرکەری دەرەکی بووبێت، ئەوا ئەمڕۆ حەقیقەتە تاڵەکە ئەوەیە: ئەم داگیرکەرە ناوخۆییانەی ئەمڕۆ، وەک جەگەرخوێن دەیگوت بە هاوار و بە گریان دەستبەرداری کورسی نابن، تا گەل بە خۆیدا نەچێتەوە و هۆشیار نەبێتەوە، هەرگیز ناچنە دەر.